

Pintér Lajos

Föld, víz, ég

Schrammel Imre győri kiállítása elé

(tézisek)

I.

Gyerekkoromban nagy művész voltam én is. Minden gyerek nagy művész. Míg el nem megy az óvodába, ahol megkezdődik szocializációja. Én elmentem az óvodába, ahol vízfestéssel festettünk mindjárt az első napon, tenyeres-talpas ügyetlenek. Egyik kis társam feldöntötte az ecsetöblítő tálat. Akkor pofont kapott óvónénijétől, hogy majd leesett a feje. Na, eddig voltunk alkotó művészek, mi gyerekek. Soha többé nem mentem óvodába.

II.

Gyerekkoromban nagy művész voltam én is. Minden gyerek nagy művész. Egy olyan városban nőttem fel, ahol a Tisza és a Körös egybefolyik. Tavasztól ősziig gyönyörű Tisza és Körös vízparti strandján, partszakaszán barangoltunk. Velünk volt a négy arisztotelészi elem: a levegő, a víz, a föld és a tűz.

Levegőnk kristálytisza volt, vízünk, folyóvizünk homokot terített a folyópartra, ez volt a földünk, e homokfövény. És kérdezed, mi volt a tűz? A tűző nap, mely fölöttünk ragyog.

Ott minden gyerek művész volt, mert a vízsodorta tiszai homokból, e vizes homokból mi gyönyörű építményeket csurgattunk-csöpögtettünk. Alakokat, építményeket, melyeket később kiszárított a tűző nap.

Boldogok voltunk, mert az arisztotelészi négy elem közelében, közegében éltünk.

III.

A négy elem a magyar nyelvben (lássátok, mily gazdag a nyelv) három szóval is elmondható: föld, víz, ég.

Mert az ég hordozza mindkét jelentést: egyszerre levegő és tűz. Az ég áttetsző, tiszta levegő, napjárta út. Tiszta levegőég, melyet sajnos elveszítettünk. És az ég, az 1180 fokos izzás is, ég-ő izzás, melyen keramikusunk művei, agyagjai megszépülnek, „megkövülnek”.

A föld-víz-ég gyermekei vagyunk.

IV.

Schrammel Imre hungarikum. Országunk védjegye, mint a barackpálinka, mint a tokaji aszú, mint a halasi csipke, a herendi porcelán. Mint Jancsó, mint Puskás Öcsi, mint Rubik Ernő.

Érdemes lenne figyelni jobban művészetére s szavára, szózatára, most, amikor „háború van a nagyvilágban”, most, amikor a műzsák hallgatnak. Most, amikor sok a politikus, kevés az államférfi.

V.

A kecskeméti Kerámiastúdió gyűjteményében láttam egy művét. Fölvett a homokos-szikes-agyagos földről egy lábnyomot. Egy lábnyomot, melyet bakancs vagy csizma hagyott az esőáztatta úton. Fölvette, 1180 fokon kiégette. Íme, az ember, őrizd meg lépte nyomát, mert ha nem, holnapra fölszárad a sár, lábnyomát elfújja a szél.

Máskor „sirálycsontvázat” őriz. „Most megcsinálom” – írja naplójában. A sirálycsontvázat is agyagba égeti, az 1180 fokos égés égboltján röpdül tovább a halott sirály. Ugye, érzitek, a mulandóság és az öröklét harcol művein. De művein, mint a panaszos zsoldároknak, minden mulandó halhatatlanságért kiált.

VI.

Akkor kerültünk kapcsolatba (merjem mondani, barátságba), amikor az én Tisza-Körös tájamat gyalázat érte. És a ciánszennyezte folyó gátján álltak a sokat látott és sokat próbált emberek (kiknek lábnyomát a sárból nem veszi föl soha senki sem), álltak a folyógáton némán, és sirtak.

Akkor kérdeztem meg Tőle: és alkotó ember most mit tegyen?!

S akkor ő Duna-Rába-Rábca vidékére terelte a szót, mondotta: onnan van „lelete”. Fölsebzett táj az is, Óneki arról és onnan vannak félkész művei, „sirálycsontvázak”.

E félkész művek mostanra ím, itt előttünk, készen. Csak a válasz nincs készen.

A válasz nincs készen arra a kérdésre, hogy f/Földjére, vizére, egére miért nem vigyáz az ember.

Az ember, ez aranytrónusra ültetett majom.